

Evropská prezidentská konference ve Vídni

9. února 2018

Prof. Dr. Necdet Basa, Turecko

Dnešní futuristé zdůrazňují zcela nový světový řád, v rámci kterého je možné sledovat přechod od postindustriální společnosti vědomostí, ovládané transformací a globalizací, k průmyslu 4.0 a kde se dokonce realizují přípravy na průmysl 5.0 ovládaný informačními technologiemi.

Ta spolu s digitálními výrobními procesy a inovacemi vede ve všech sektorech k revoluční **transformaci**, která se stává nebo se již stala **proměnlivým osudem zemí**. Tento vliv proměňuje všechny segmenty trhu.

Umělá inteligence nastupuje na místo tradičních profesí.

Nově jsou vytvářeny sítě pro vztahy mezi komunikací, výrobou a konzumem. Zkrátka, svět stojí na počátku nového konkurenčního boje; tento přechod, který může mít pro mnoho zemí negativní důsledky, které mohou nekvalifikovaným jedincům působit potíže.

Je zřejmé, že tento vývoj ovlivní i advokacii. Kdo ví? Možná budou existovat roboti **THEMIS** nebo **LÄTITIA**, kteří převezmou téměř všechny činnosti advokáta. Již nyní existují webové stránky, které píší písemná podání a připravují žalobní návrhy.

Vzhledem k rostoucí globalizaci **právních služeb** bude s největší pravděpodobností zapotřebí obsah a rozsah výuky na právnických fakultách tomuto přizpůsobit.

Možná se k advokacii přidá trochu inženýrství... Proto **nabývá nezávislá a samosprávná organizace advokátů na významu**. Samospráva ale může fungovat pouze v demokratickém právním státě.

V první řadě tedy potřebujeme **demokratickou vládu, která může spravovat, a justici, která může vykonávat spravedlnost**.

K zabezpečení výše zmíněného však stávající právní úprava není dostačující. Zároveň musí být zajištěno, aby se tyto zákony aplikovaly bezvýjimečně.

A ani to nestačí. Podle mnoha ústav a v rámci ustanovení Evropské úmluvy o ochraně lidských práv musí být „**přístup ke spravedlnosti pro každého**“ garantován. Stejně jako **nezávislí soudci, soudy a obhajoba; spravedlivý proces k tomu také patří...**

Téma nezávislé justice je v Turecku stále důležité téma, o němž se denně intenzivně diskutuje.

Vážený pane předsedo, vážené kolegyně a kolegové,

hovořím k Vám dnes v době, kdy v turecké společnosti, kromě porušování principů demokracie a právního státu, převládá dojem, že justice přistupuje nedostatečně k výkonu spravedlnosti.

V tomto bodu se vracíme zpět k našemu dnešnímu tématu „**samospráva nebo cizí správa**“. Dokonce se ptáme, zda „**je nezávislost advokacie v Turecku ohrožena**“.

Avšak než na tuto otázku odpovíme, položme si nejdříve jinou oprávněnou otázku, jejíž zodpovězení může mít v souvislosti s nezávislostí advokátů v Turecku zásadní vliv.

Zde je ta rozhodující otázka: **Je v Turecku nezávislá justice?**

Vážené kolegyně a kolegové,

Rozlišovací znak parlamentně-demokratických systémů, v nichž existuje právní svrchovanost, je kontrola legislativy a exekutivy prostřednictvím moci soudní.

Zde musím konstatovat, že u nás v Turecku tyto demokratické hlavní hodnoty, pokud se jedná o zajištění právního státu a důvěru vzbuzující organizaci státní moci, chybí...

My, **Sdružení tureckých advokátních komor (TBB), jako veřejná korporace**, nemůžeme a nebudeme tuto situaci v naší zemi akceptovat. **Proto je potřeba novelizovat ústavu.**

Vysvětlím Vám složení Ústavního soudu a Rady soudců a státních zástupců, a na základě tohoto vysvětlení Vám bude dnešní stav v Turecku jasnější:

Po referendu o změně ústavy z 16. dubna 2016; tedy po nové úpravě je **prezident oprávněn jmenovat dvanáct z 15 členů Ústavního soudu**. Podle svého vlastního uvážení!

Tři ostatní členové Ústavního soudu volí parlament.

V rámci své funkce předsedy nejsilnější frakce v parlamentu může navíc **prezident mít vliv i při volbě sedmi parlamentem jmenovaných členů Rady soudců a státních zástupců**.

Výsledek: Za těchto okolností nelze hovořit ani o nezávislosti ani nestrannosti justice v Turecku, ani o spravedlivém procesu ve smyslu článku 6 Evropské úmluvy.

Dále k tomu přičtíme: Turecký Ústavní soud nedávno rozhodl, že vyšetřovací vazba dvou novinářů, kteří se vyslovovali kriticky proti vládě, je protiprávní a nařídil jejich propuštění. Avšak nižší soudní instance nechtěla přistoupit k výkonu rozsudku. **Něco takového se v Turecku objevilo poprvé!** Jestliže nejvyšší soudní instance považuje vyšetřovací vazbu za protiprávní, nemají podřízené soudní instance žádnou pravomoc mu oponovat.

Tento šokující příklad téměř znamená konec ústavního soudnictví v Turecku...

Po těchto znepokojujících skutečnostech žádáme my jakožto **Sdružení tureckých advokátních komor (TBB) následující:**

Rozdělení moci.

Odmítáme jakékoliv napojení soudnictví na legislativu a politicky aktivní soudnictví.

Otevřeně prohlašujeme: **Ze soudu, do kterého vchází politika, odchází spravedlnost. Zpolitizovaná justice nevede ke spravedlnosti, nýbrž ke zklamání!**

Dále říkáme: Na spravedlivý proces nestačí nezávislé a nestranné soudy a kvalifikovaní soudci; nýbrž i vzdělání, odvážní a nezávislí státní zástupci s vysokým vědomím odpovědnosti.

Říkáme jasné NE všem omezením principu “**rovnosti zbraní**”!

Proto sotva můžete hovořit o nezávislosti advokacie!

Vážené kolegyně a kolegové,

úkoly, kompetence a povinnosti advokáta v tureckém právu jsou uvedeny v zákoně o advokacii.

Kromě toho náš Ústavní soud odpovídá na otázku „**kam se zařazuje advokát v právním systému**“ následovně:

„...obhajoba je neoddělitelnou součástí soudnictví; je indikátor demokracie, práv a důležitý prvek justice...“

Tam, kde je zpochybňována nezávislost advokátů, musí být zpochybňována i nezávislost soudců

Obhajoba nesmí být nesvobodná, závislá, bázlivá a ustrašená.

(usnesení Ústavního soudu, č. E. 1984712, K. 1985/6 z 01.03.1985).

(usnesení Ústavního soudu, č. E. 2007/16, K. 2009/147 z 15.10.2009).

Samospráva advokacie v tureckém právu je rozdělena do dvou oblastí, a to na **správní a finanční samosprávu**. Zásada správní samosprávy spočívá souhrnně na straně jedné v kompetenci **volit své vlastní orgány bez nutnosti povolení ze strany veřejné moci**.

Finanční samospráva zahrnuje finanční nezávislost a vlastní hospodaření.

Problém je následující: My, jakožto organizace advokátů, provádíme volby našich orgánů samostatně. Můžeme sami **vydávat nařízení a předpisy**. Zároveň máme také **finanční autonomii** a můžeme sami **určovat svůj rozpočet a podrobovat zdroje kontrole našich orgánů**. Avšak všechny tyto kompetence mohou být kdykoliv omezeny v závislosti na vládě a změnách, které mohou být provedeny v zákoně o advokacii.

Dnešní praxe, která je podporována i vládou a v níž se v každé provincii **věnuje jedna advokátní komora**, může být ukončena a může se přejít k jiné praxi, podle níž bude **samosprávných organizací v jedné provincii více**. **Proto** by podle nás měla být jasná pravidla zakotvena v ústavě.

Na tomto místě bych chtěl připomenout důležité rozhodnutí našeho Ústavního soudu ohledně ‘**advokátní zkoušky**’: V jednom rozhodnutí Ústavního soudu byla zrušena zákonná úprava o zrušení advokátní zkoušky, a ve svém odůvodnění soud zdůraznil následující:

„Je v rozporu s principem rovnosti, že zatímco předpokladem pro vstup do povolání soudce a státního zástupce, je stanovena povinnost vykonání zkoušky, tak pro vstup do povolání advokáta, žádná zkouška stanovena není“.

Na zákonnou úpravu však stále čekáme.

Vážené kolegyně a kolegové,

My advokáti, budeme nadále respektovat nezávislost soudnictví a nezávislost obhajoby jakožto základ pro práva na spravedlivý proces.

V této souvislosti jsme ti, kteří se hlásí k tvrzení: **“in dubio pro libertate”**.

To jsou věty, které ostatně mnohokrát pronesl při různých příležitostech na národní a mezinárodní úrovni i předseda Sdružení tureckých advokátních komor (TBB) **Prof. Dr. Metin Feyzioğlu**, kterého tímto zdravím.

Srdečně Vás všechny zdravím.